

denne Lov, uden at det lykkes os at faae den endelig sat igjennem. Jeg skal gjerne tilstaae, at den havde den meget store Fejl, at den netop havde taget alle de Bestemmelser, som det er væsentligt for en lovgivende Forsamling at anerkjende som ret bethydningsfulde, og at den tilbeels havde ubeladt det Væsentlige, det, der angik Myndigheden, det, der netop skulde bringe Repræsentationen til at gribe en saadan Lov med Begjærighed; for mig staaer det som noget Uforklarligt, hvorfor man fra Regjeringens Side atter og atter søgte at faae den igjennem istedetfor at forelægge et Forslag til en samlet Communallov. Smidlertid kan jeg ikke negte, at det har overrasket mig i høi Grad, at den høitærede Indenrigsminister, der har vist en en saa stor Interesse, hvad jeg fuldkommen anerkjender, for at ordne de communale Anliggender, har kunnet udtale sig om denne Lov, som han gjorde. Han talte om, at der var store Vanskeligheder ved at gennemføre den, Vanskeligheder, „som i mine Tanker næsten ere uovervindelige“, og han talte i det Hele taget om, at dette Forslag ikke havde Stort at betyde. Men hvem var det, som arbejdede allermeest paa denne Lov? Jeg har sidet i Udvalg i de 4 Aar sammen med den høitærede Ministers Collega, Finantsministeren — jeg vilde ønske, at han var tilstede i Diebliffet, for at han kunde støtte mig lidt ligeoverfor den høitærede Indenrigsminister — og jeg veed, at han snart som Formand snart som Ordfører for Udvalget med levende Interesse har bearbejdet denne Sag og søgt at faae den gennemført. Og nu høre vi det udtalt fra en Regjering, der tæller ham som et bethdeligt Medlem i sin Midte, at dette Lovforslag ikke har Noget at betyde, og at der er uoverstigelige Hindringer for dets Gjennemførelse! Det er ikke sundt i den Grad at skjære Traditionen over. Man faaer willkaarlig en Følelse af Usikkerhed ved Behandlingen af hele dette Spørgsmaal, naar man seer Anstuelserne i den Grad modstridende hos de Mænd, der skulle samvirke for at gennemføre denne Sag. Alt, hvad der afgjøres i Kommunen, er ganske vist tilshueladende smaa Anliggender; men Amtsrådet har dog endeel Sager, som Befolkningen, baade i Byerne og paa Landet, have en meget væsentlig Interesse i.

Naar der Tale om Opførelsen af Arbejdsanstalter eller om det hele Væsen, der nu synes at ville faae en langt mere omfattende Betydning for Aamterne, idet Statsveiene ogsaa skulle gaae ind under disse, naar der for Bylands Vedkommende tales om Sandflugtens Dæmpning, naar der tales om større Vandløb, da er det Spørgsmaal, — jeg nævner kun nogle af de vigtigste, — der have en væsentlig Interesse for By og Land, forskjellig naturligtvis paa de forskjellige Steder; Spørgsmaal f. Ex. om Væsenet, om Vandløbene og om Arbejdsanstalter kunne ikke ordnes, uden at By og Land virke sammen, men de staae nu saaledes, at de aldeles ikke kunne raadslaae sammen, naar Beslutning skal tages. Dernæst talte den høitærede Minister om uoverstigelige Vanskeligheder, og jeg skal tilfulde erkjende, at der virkelig var Vanskeligheder, og at det har været noget trættende at arbejde i denne Sag. Men var det ikke netop en af Hovedvanskelighederne her, at Tanken paa Valgloven og Tanken om den Indfyldelse, som den Beslutning, der blev tagen under denne Lovs Behandling, kunde faae paa den endelige Valglov, hvorefter Rigsraad og Rigsdag skulde samles, der gjorde denne Modstand saa overordentlig stærk? Nu er denne Grund hævet; eller ialfald kan dette Spørgsmaal nu behandles med en ganske anden Ro, saa at de forskjellige Kræfter, som ellers kunde ønske at sammenarbejde for at sætte en saadan Lov igjennem, ikke behøve at staae mod hinanden. Jeg kan derfor ikke negte, at jeg, skjøndt jeg ingenlunde vilde have ønsket, at den nævnte Lov var forelagt i den gamle Skikkelse, sikkert havde haabet, at den idetmindste, efter at vi nu have arbejdet saalænge paa den, havde dannet et Led i den Communallov, som vilde blive os forelagt. Jeg savner ogsaa i de forelagte Love et meget væsentligt Led, som fandtes i den Lov, jeg har omtalt fra 1851—52, og det er Herredsraad. Jeg skal berøre dette Punkt, skjøndt det nærmest vedrører den anden Lov; jeg kan saameget bedre gjøre det, som dette Punkt ogsaa vedrører Byernes og Landets indbyrdes Forhold. Man søger i Udvalget for Landcommunerne paa den forunderligste Maade at bevare en vis kommunal